Lietuvos Nacionalinė M. Mažvydo Biblioteka

Europos LIETUVIS

Nr. 36 Londonas ir Vilnius, 1991 m. rugsėjo 20 d. XLV

LIETUVOS RESPUBLIKA — JUNGTINIŲ TAUTŲ TARPE

Ambasadorius Anicetas Simutis paskirtas Lietuvos Respublikos Nepaprastu ir Įgaliotu Nuolatiniu Atstovu Jungtinių Tautų Organizacijoje.

V. LANDSBERGIO KALBA JUNGTINĖSE TAUTOSE

Rugsėjo 17 d. Jungtinių Tautų Generalinei Asamblėjai priėmus Lietuvos Respubliką į savo narių tarpą, Lietuvos AT pirmininkas Vytautas Landsbergis pasakė kalbą, kuri buvo tiesiogiai transliuojama per Lietuvos radiją ir televiziją:

Pone Prezidente, su mano šilčiausiais pasveikinimais Jums; pone Generalini Sekretoriau; ponios ir ponai,

Nepriklausomos pasaulio valstybės, kurios įkūrė ir išugdė SNO, šiandien priėmė Lietuvą į savo šeimą.

Taip Lietuva, savo amžiaus aštuntą šimtmetį bebaigianti Europos valstybė, kurią jos kaimynai net du kartus buvo išbraukę iš žemėlapio, vėl pasirodo kaip mitų paukštis Feniksas, dar kartą gimusi iš savo pačios pelenų.

Bet Lietuva atgimsta ne tik iš paskutiniųjų Antrojo pasaulinio karo pelenų. Lietuva atgimė iš savo žmonių kančios ir kovos, iš jų darbo ir tikėjimo.

Kuo tikėjo mūsų šalis per pastaruosius dešimtmečius, kai brutali prievarta ir ciniškas pragmatizmas liepė jau niekuo nebetikėti šiame pasaulyje?

Ji tikėjo pagrindiniais dalykais — tiesa ir teisingumu. Tą jausminį, tą dvasinį žinojimą aš apibūdinčiau taip: yra neteisybė ir skriauda, bet ji laikina, nes negali taip būti, kad neteisybė įsiviešpatautų amžinai.

Lietuvos žmonių širdyse, nors jos matė, kaip išsigimstama ir nusikalstama, kaip šimtams tūkstančių gali būti atimama gyvybė arba tėvynė — mūsų žmonių širdyse ruseno neužgesinamas tikėjimas galutiniu teisingumu.

Tokį teisingumą ir nesunaikinamą transcendentinį gėrį daugelis laiko Dievo savybe; bet juk gali būti, kad tai pasaulio ir būties esmė, kurią žmonės tik pavadino Dievu.

O gyvename žemėje, kurioje beveik viskas gali būti pajuokiama. Lietuvos žmonės antai tikėjo, kad jų maža šalis vėl bus nepriklausoma valstybė, net paskelbė tai, o iš jų buvo juokiamasi: popierinė ta jūsų nepriklausomybė, ir nieko neverta teisė, jeigu neturite tankų arba branduolinių raketų.

Taip liūdnai atrodė pasaulis, kurio galingieji manė, kad suplėšius popierių su įrašyta teise, dingsta ir pati teisė.

Gerai, kad ne visi taip manė. Ir Lietuva nesuklydo ir nenusiminė. Jos tikėjimas teise ir teisėtumu, jos atsisakymas baimės ir melo pasirodė stipresni už tankus ir raketas.

Todėl mes buvome laisvi dvasioje ir ėjome sėkmingai į krašto laisvę. Mes rinkdavomės ir dainuodavome, o išsiskirstę dirbome. Mes atmetėme smurtą ir nesileidome išprovokuojami, mes sukaupėme dar nežinotą politinį patyrimą, kuriuo galime ir su kitais pasidalinti.

Jeigu žmogus nori gyventi dorai, tai kodėl pasauly negali būti doros politikos? Jeigu kalbame tiesą, tai kodėl negali būti atviros ir teisingos politikos?

Antrojo tūkstantmečio pabaiga pagal krikščionių kalendorių — tai ir kruviniausio, ir melagingiausio šimtmečio pabaiga. Jau traukiasi, žlunga didžiausioji blogybė — neapykantos kultas ir gražiai pasivadinusi netiesa, kurios pagrindinis įrodymas buvo smurtas. Iš dykumos jau ateina (baugu net patikėti!) meilės tiesa, kuri stebėsis, kad seniau būdavo smurto.

Aš nežinau, ar ne iliuzija tas taikos vilties slenkstis žmonijai. Bet norisi tikėti, kad Apokalipsės pranašystės ir šį kartą dar neišsipildys, brolžudžiui Kainui bus leista numirti, o Lietuva bus padėjusi ir kitiems rasti daugiau vilties.

Pasaulis jau pamatė Lietuvą, kuri sugrįžtą iš tariamos nebūties, iš melagingai nudažyto žemėlapio, o aš matau, kaip šviesėjantis pasaulis ateina pas Lietuvą. Ir mes išimame korį medaus, ir pasisodiname prie stalo bičiulį, kurio bitės nepuola gelti, nes jis geras žmogus.

Didelė šeima vienoje šalyje, ir šeimų šeima, sudaranti žmonių pasaulį — tokios ateities kūrime mes pasiryžę dalyvauti. Mes norime praplėsti nebranduolines ir didelio pasitikėjimo zonas, todėl reikalaujame išvesti iš mūsų teritorijos visą joje neteisėtai esančią svetimą kariuomenę.

Mes neturime jokio priešiškumo ir nejaučiame keršto nė vienam kaimynui; mes norime sukurti demokratinę valstybę, kurioje visiems pakaks vietos ir bus apsaugota laisvė, pagrįsta tautybių ir žmogaus teisėmis bei orumu.

Tokia yra Lietuvos atsakomybė sau ir tautų bendrijai, kurią sveikiname ištiestomis rankomis.

(LIC)

Trijų Kryžių kalnas Vilniuje

PIRMININKAI SUSITIKO SU PREZIDENTU BUSH

Prezidento George Bush kvietimu trys Baltijos šalių delegacijos rugsėjo 17 d. aplankė Baltuosius rūmus Vašingtone.

Pokalbiuose apie Baltijos šalių ateitį iš JAV pusės dalyvavo prezidentas George Bush, valstybės departamento sekretoriaus pirmasis pavaduotojas Lawrence Eagleburger, gynybos ministras Richard Cheney, nacionalinio saugumo tarybos pirmininkas Brian Scowcroft, prezidento štabo viršininkas John Sununu. Po to visi pasirodė rožių sodelyje. Pagrindinis klausimas, kurį kėlė Baltijos šalių vadovai, — SSSR kariuomenės nedelsiamas išvedimas iš jų valstybių teritorijos. G. Bush pritarė tam siekiui, nors ir pastebėjo, kad yra praktinių sunkumų Sovietų Sąjungoje. Pirmininkas V. Landsbergis pabrėžė, kad SSSR kariuomenės buvimas Lietuvoje ir kituose Baltijos kraštuose yra visai nelegalus ir negali būti legalizuojamas.

(LIC)

PASIRAŠYTAS DIPLOMATINIS SUSITARIMAS

Mauritanijos Respublikos Ambasadoriaus Jungtinių Tautų Organizacijoje Mahamedou Ould Mohamed Mahmoud pasiūlymu naujasis Lietuvos Ambasadorius Jungtinių Tautų Organizacijoje Anicetas Simutis pasirašė susitarimą, kuriuo nuo rugsėjo 18 dienos tarp tų valstybių užmezgiami diplomatiniai santykiai.

Šis susitarimas yra pirmas naujojo ambasadoriaus žygis.

MALDOS DIENA UŽ LIETUVĄ

Šiemet sueina 25 metai nuo Šiluvos Marijos koplyčios dedikacijos Amerikos tautinėje šventovėje Washingtone. Šią šventovę kasmet aplanko šimtai tūkstančių maldininkų ir turistų.

Šią sukaktį švęsime š.m. spalio 12-13 dienomis religinėmis iškilmėmis ir kultūrine programa. Simpoziume, kuriam vadovaus prof. dr. S. Sužiedelis, prisiminsime Lietuvos dvidešimtojo amžiaus kankinius. „Dainavos" ansamblio, vadovaujamo Dariaus Polikaičio, ir garsiojo Lietuvos pianisto Petro Stravinsko koncerte turėsime progos atsigaivinti dvasiškai. Iškilmingomis mišiomis, kurias koncelebruos Washingtono kardinolas James Hickey, Šv. Sosto pronuncijus Amerikai arkivyskupas Agostino Cociavillan su lietuviais vyskupais ir kunigais, išreikšime padėką Dievui už Jo globą mūsų tautai. Iškilmingu pasiaukijimo atnaujinimu prašysime, kad Marija ir toliau globotų mūsų tautą, kaip ji per šimtmečius globojo nuo apsireiškimo Šiluvoje 1608 metais iki mūsų dienų. Kartu su mumis, lietuviška išeivija, tą dieną melsis ir visa Lietuva. Kardinolas Vincentas Sladkevičius rašo: „Čia Lietuvoje vienysimės su jumis dvasioje bendra malda ir pasiaukojimo atnaujinimu."

Šv. Tėvas Jonas Paulius II laiške pasaulio jaunimui teigia, kad šių dienų dramatiškiems pasikeitimams vadovauja Dievo Dvasia, o buvusio Amerikos vyskupų konferencijos pirmininko arkivyskupo John May įsitikinimu, ši taiki revoliucija yra dangaus atsakymas į mūsų ilgametes maldas. Visiškos laisvės ir nepriklausomybės bei dvasinio atsinaujinimo ryžtingai siekianti

(Nukelta į 4 psl.)

LIETUVOJE

Išstojo iš partijos

Justas Vincas Paleckis, Lietuvos demokratinės darbo partijos (LDDP) pirmininko pavaduotojas, prezidiumo ir tarybos narys, š.m. liepos 26 d. įteikė šios partijos vadovybei pareiškimą, kuriuo atsisako nuo minėtų pareigų ir išstoja iš partijos. LDDP taryba rugpjūčio 28 d. posėdyje nutarė jo prašymą patenkinti.

J.V. Paleckis nuo 1991 m. pradžios darbavosi tarptautinių ryšių srityje, kaip LDDP atstovas lankėsi Europos kraštuose, bandė užmegzti ryšius su demokratinio socializmo tarptautinėmis organizacijomis. Jis įsitikino, kad tas kelias būtų „labai sudėtingas", nes nuo seniau veikianti LSDP neabejotinai turi moralinę teisę į tarptautinį pripažinimą. Bet, pranešdamas apie savo išstojimą iš LDDP, J.V. Paleckis viešai pareiškė, kad jo pažiūros ir toliau lieka socialdemokratinės. Išstojo iš partijos, nes šiandien „pasirinkimo teisę dar turime".

Amerikiečių dovana

Rugpjūčio 28 d. Vilniaus aerouoste nusileido lėktuvas iš JAV, atgabenęs 42 tonas medikamentų. Tai jau antroji JAV privačios šalpos organizacijos, šį kartą „Americares", siunta Lietuvai. Siuntoje — lietuvių ir amerikiečių paaukotos tonos vaistų vaikams, onkologinėms ir širdies ligoms gydyti, vitaminai, kiti medikamentai ir medicininė aparatūra.

Sovietai traukiasi

Vyriausybės potvarkiu, sveikatos apsaugos ministerijai perduota TSRS saugumo komiteto ligoninė ir poliklinika Vilniuje, sanatorija „Palanga" bei jos ūkiniai pastatai, poilsio namai „Vilija" Palangoje, pasienio kariuomenės Klaipėdos užkardos pionierių stovykla.

Muštynės kalėjime

Rugpjūčio 26 d. Pravieniškių pataisos darbų kolonijoje įvyko masinės muštynės tarp nuteistųjų. Žuvo du kaliniai ir 27 buvo sužeisti. Įsikišus pareigūnams, muštynės buvo nutrauktos. Personalas nenukentėjo.

Pirmieji diplomatiniai atstovai

Rugpjūčio 29 d. Vilniuje, Jogailos gatvėje, buvo atidaryta Švedijos Karalystės ambasada Lietuvos Respublikoje. Pripažinus Lietuvos nepriklausomybę, Švedijos ambasadorius Larsas Magnusonas tapo pirmuoju užsienio diplomatu, įteikusiu savo įgaliojimus AT pirmininkui Vytautui Landsbergiui.

Danija paskyrė Otto Borchą ambasadoriumi Estijai, Latvijai ir Lietuvai. Jis reziduos Rygoje.

Aktyvią diplomatinę veiklą Baltijos valstybėse pradėjo ir Vokietija, š.m. rugsėjo mėn. pradžioje paskirdama savo diplomatinius atstovus Vilniuje, Rygoje ir Tallinne. Rugsėjo 2 dieną Vokietijos pasiuntinys Lietuvai Gottfried Albrecht įteikė savo įgaliojimus AT pirmininkui V. Landsbergiui. Kol bus surastos tinkamos patalpos, Vokietijos pasiuntinybė įsikūrė viešbutyje.

AMBASADA VILNIUJE?

Vilnius yra elegantiškas miestas. Mes galvojome, kad tai bus pramonės centras: lietuviai kaip ir valai neturi savo turizmo agentūros, kuri paaiškintų, koks gražus yra jų kraštas! Nors begaliniai darbininkų butų blokai juosia miesto ribas, sostinė ant Neries krantų turi stebuklingą baroko grožį.

Vilnius buvo įkurtas prieš tūstantį metų, kai jo pagoniui valdovui sapnas davė mintį statyti sostinę. Lietuviai buvo paskutinė tauta Europoje, kuri išlaikė senąją tikybą: penkioliktame amžiuje kraštas dar buvo nevisiškai krikščioniškas. Dėl to jis šimtmečiais buvo puolamas kryžiuočių ordino, kuris sukūrė vokišką Prūsiją, išnaikindamas to vardo baltų tautą.

Miesto jaukume tebėra atgarsiai tų ir daug vėlesnių žiaurumų. Mano bendrakeleivis lėktuve buvo iš Maskvos — ten naujai atidarytos ješivos rabinas, skrendantis į paminklo dviems šimtams tūkstančių žydų, žuvusių karo metu Vilniuje, atidarymą.

Mums beviešint, sovietų „juodųjų berečių" daliniai užpuolė telefono stotį pretekstu, kad ten buvę paslėpti ginklai. Mes kalbėjomės su parlamento komitetu ir mūsų grupė, kurioje buvo ir South Glamorgan County Council vedėjas, buvo sukrėsta, matydama spygliuotomis vielomis apsuptą demokratiją. Kulkų skylės sienose neleidžia pamiršti 1991 m. sausio 13 d., kai žuvo šešiolika žmonių — sutriuškintų tankais ar nušautų, ją beginant.

Netoli yra šv. Kazimiero, Lietuvos ir Lenkijos patrono, bažnyčia, kuri anksčiau buvo paversta ateizmo muziejumi. Mums besilankant, buvo laikomos mišios, ir bažnyčia buvo pilna. Mano palydovas pašnibždėjo: „...pragaro vartai nenugalės".

Dėl labai nerealaus pinigų kurso geriausiame restorane už vieną svarą gavome 4 patiekalų pietus su buteliu šampano ir dar grąžos! Iš ten grįždami paskutinį vakarą dar sustojome prie Lenino paminklo miesto aikštėje. Šešėliuose pradėjo judėti kareiviai, nepasitikėdami praeiviais po vidurnakčio, nors jų susidomėjimas greitai užgeso.

Stovėjome po Lenino kojomis ir žiūrėjiome į didelį namą. Jo dviejuose aukštuose degė šviesos. „Tai KGB štabas..." — paaiškino mano draugas lietuvis. „Matai, jie visada dirba..." Pastatas buvo tris kartus didesnis už parlamento rūmus. Tai labai gerai simbolizavo Lietuvos ir Sovietų Sąjungos politiką.

Senesni gatvių ženklai Vilniuje yra dviem kalbom, rusiškai viršuje. Naujieji jau lietuvių kalba, kuri iš visų Europos kalbų yra artimiausia sanskritui. Yra teigiama, kad valų kalba yra seniausia Europoje... ir aš pagalvojau, kada keltai atėjo Europon. Lietuviai atvyko vėliau, bet sustojo už Gudijos miškų, be kelių, toli nuo kitų įsiveržimo. Jų kalba mažai pasikeitė... tad mūsų kalbos abi senos skirtinga prasme. Bet ar tai daug reiškia?

Stalinas liepė trečdalį Lietuvos gyventojų ištremti į Sibirą. Vietoj jų atvežė rusus, kurie dabar sudaro apie 10 proc. visų gyventojų. Vilniaus apylinkėje 14 proc. kalba lenkiškai. Lietuviams tas primena lenkų okupaciją, kai pagal Versalio sutartį ir tarptautinį pripažinimą 20 metų Lietuva buvo laisva. Ta sutartis ir dabar yra legalios nepriklausomybės reikalavimo pagrindas.

Lenkų okupacija Vilniuje buvo nekenčiama, ir dar dabar bijoma, kad lenkiškai kalbantys neremtų sovietų. Ryšiai tarp Lietuvos ir Lenkijos buvo glaudūs, nes šimtmečių bėgyje jos sudarė Dviejų Tautų Karalystę. Ji prasidėjo netoli Vilniaus, tarp ežerų esančiuose Trakuose, Lietuvos kunigaikščių tvirtovėje, ginančioje nuo kryžiuočių. Jų valstybė trumpam buvo nusitęsusi net ligi Juodosios jūros. Aštuonioliktame šimtmetyje jų konstitucija su renkamu karaliumi buvo toks laisvės pavyzdys, kad Rusijos imperatorė Jekaterina sudarė Europos despotų sąjungą jos sugriovimui.

Mūsų laikais Hitleris laikė savo Osterreichą kryžiuočių svajonių išsipildymu ir net vedė karą iš jų pilies Marburge. (Tai vienintelė tų laikų pilis, išskyrus Krak de Chevaliers Libane, kuri buvo didesnė už Caerphilly pilį!) Jo pralaimėjimas leido Stalinui vėl užimti teritoriją, kuri carų buvo išplėšta iš Lenkijos-Lietuvos karalystės, ir jam atiduota Molotovo-Ribbentropo sutartimi.

Žiūrint į Europos žemėlapį, nuo Šiaurės iki Sicilijos ir nuo Airijos iki Uralo kalnų, geografiškas Europos centras yra prie Vilniaus. Paskutinio pusamžio painios politikos mus pripratino žiūrėti į Lietuvą kaip į Rytų Europos dalį. Bet juk Rytų Europai nepriklauso nei Suomija, nei Švedija — kraštai, kuriuos Lietuva stipriai priminė.

Mūsų, švietimo personalo iš Cardiffo, viešnagė buvo numatyta padėti Švietimo ministerijos programai, skirtai mokslo planų nusovietinimui ir mokytojų apmokymui. Šiame patraukliame krašte žmonės ilgisi paramos iš Europos Bendruomenės, ir jų švietimo reikalų pertvarkymas kreips daug dėmesio į pasiekimus Bendruomenėje, į kurią jie taip pat tikisi įsijungti.

Negalėjome praleisti progos aplankyti Sąjūdį Plaid Cymru vardu. Pusantros valandos kalbėjausi su dr. Tumeliu, Sąjūdžio pirmininku, ir dr. Kubiliumi, generaliniu sekretoriumi. „Kaip jūsų partija žiūri į Šiaurės Airiją?" — buvau paklaustas. Paaiškinau, kad mes nepripažįstame smurto, ir jie nurimo. „Kada Valija taps nepriklausoma?" „Kada Lietuva bus nepriklausoma?", atsakiau. „Ką jūs galvojate apie mūsų poziciją?" „Jai yra daug pagarbos. Pasaulyje yra daug mažų tautų, kurios niekam negrasina, bet yra puolamos. Jų teisės yra viso naujojo pasaulio neatskiriama dalis. Jūs esate už Lietuvą, bet kartu ir už žmoniją, už žmogaus teises. Pirmininko V. Landsbergio drąsa paliko gilų įspudį daugeliui valų, ir ne tik valų Tautinėje Partijoje, nes tai yra teisėta kova, vedama garbingai, demokratiškai ir be smurto. Ji yra dalis bendros kovos už žmoniją Europoje ir visame pasaulyje... mes už tai jums dėkingi."

Dr. Tumelis prašė paminėti, kad visokeriopa parama iš Vakarų yra naudinga, bet yra būtinas Europos Bendruomenės pripažinimas. Ponia Laima Andrikienė, parlamento narė, Lietuvos užsienio reikalų ministerijos pareigūnė, neseniai pasodino medelį prie Taikos Šventovės Cardiffe. Tai buvo kukli, bet jaudinanti ceremonija, kuri patraukė grupę žmonių. Darbiečių partiją atstovavo Paul Flynn, MP, kuris yra daug pasidarbavęs Baltijos šalių naudai, o Plaid Cymru — Chris Rees. Po to Taikos Šventovėje apžiūrėjome istorinį žemėlapį, kuriame Lietuva — bet ne Valija — figūruoja kaip Tautų Lygos narė. Apgailestavau, kad Valija dar negali atsiliepti dr. Tumeliui, atidarydama savo ambasadą Vilniuje.

Anthony Packer
1991.8.20

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

STEBĖTINI RELIGINĖS NETOLERANCIJOS REIŠKINIAI

Keistas reiškinys, kad šiais eukumeniniais švietimo amžiais dar gyvuoja tarpkonfesinės neapykantos galvosena. Štai išeivijos spaudoje (1991.7.23 d. „Draugas" Čikagoje, „Tėviškės žiburiai" Kanadoje ir kt.) buvo atspausdintas Panevėžio katalikų kunigų pareiškimas, pasirašytas dvylikos asmenų ir jų vyresnybės. Vėliau prie jų prisidėjo ir Vatikano vietininkas, Lietuvos kardinolas V. Sladkevičius. Tai protestas prieš užmojį Panevėžyje steigti protestantiškos krypties mokslo įstaigą — kolegiją. Iniciatyva atėjo iš Amerikos žemyno menonitų. Delegacijai iš Lietuvos, prašančiai tuo pasirūpinti, apsilankius menonitų tikėjimo centre Winnipege (Kanadoje), atsirado turtingas pasaulietis menonitas, kuris pažadėjo tokią kolegiją finansuoti. Gražus sumanymas steigti Vakarų tipo švietimo įstaigą — menonitų, ar kurių kitų protestantų (kaip Lietuvoje iš seniau sakoma, evangelikų) kolegiją. Rodos, nebuvo reikalo katalikų kunigams kelti tokių pasipriešinimo audrų.

Panevėžio viešosios įstaigos žadėjo savo pagalbą ir numatė reikiamas patalpas. Ir štai tie dvylika pasipriešino, arogantiškai skelbdami, kad prieš steigiant kitatikių kolegiją, reikėjo atsiklausti jų vadinamos *vyraujančios* religijos vadovų (neminėdami, kad reikėtų ir su evangelikais pasitarti). Jeigu su Romos autokratais ir būtų pasitarta, greičiausiai būtų gautas gorbačioviško stiliaus „nyet"! Esą, menonitai yra „sektantai", kurie „ardo tautos vienybę". Tokie terminai kaip „sektantai", „atskalūnai", „eretikai" primena nelabai palaimintus XV amžiaus inkvizicijos laikus. Senais, tamsiaisiais amžiais tokiais vardais būdavo pravardžiuojami protestantai ar visi krikščionys nekatalikai. Mūsų eukumeniniais laikais, kai puoselėjamas gražus visokių religijų sugyvenimas, tokie neapykantos žodžiai tikrai netinka.

Įdomūs yra pareiškimo autorių pasisakymai apie kitatikių veiklą, ardant „lietuvių tautos vienybę". Jie sako: „sektų plitimas sudaro sumaištį visuomenėje... tas pavojus matomas visame pasaulyje". Jie šaukiasi Popiežiaus Jono Pauliaus II autoriteto „kovai prieš sektantus" (lyg mes nežinotume, kad Popiežiaus išmintis ir tolerancija toli pralenkia Lietuvos provincijų kunigus). Apie „tautos skaldymą" jie sako: „50 metų tauta buvo komunistų kurstoma ir skaldoma" — taigi į kitatikių veiklą jie žiūri „kaip į sąmoningą tautos skaldymą". Tai šit kaip tokie žmonės, kurie nėra katalikai, yra gretinami su komunistiniu pavojumi! Baigiamoji frazė yra (tik pagalvokite!) apie „kraujo praliejimą", ką jie numato dėl tikėjimo skirtumų. (Gal čia glūdi paslėptas grasinimas? Jei taip, tai norisi pasakyti: „Na, broliukai, jūs savo Bažnyčiai garbės nedarote!")

Tiesa, kad dabartinėje Lietuvoje (sprendžiant iš tenykštės spaudos ir asmeninių pokalbių) neapykantos dvasios yra daug. Matyt, kai kurie dar neužtektinai prisikentėjo po sovietiniu jungu, kad išmoktų pagarbos kitų pažiūrų asmenų žmogiškosioms teisėms. Kaip tie paukšteliai, išleisti iš narvo, jie išskrido į laisvę. Ir kaip tie paukšteliai, jie nežino, kaip elgtis, ir ką su ta laisve daryti. Daug kas ten nėra pribrendęs tolerancijai ir elementarioms elgesio taisyklėms. Gal galima atleisti paprastam žmogeliui, bet iš kunigų — dvasios vadovų — turėtume tikėtis ko nors daugiau. Jie skelbia iš sakyklos Dievo žodį ir krikščionišką meilę (teorijoje, jeigu ne praktikoje). Neapykanta kitatikiams į tuos rėmus netelpa, ir mums atrodo nepateisinama. Panevėžio raštas šaukiasi „demokratinės laisvės" ir „eukumeninės meilės" tam, kad po kojomis pamintų nekatalikų teises.

Tame rašte katalikybė vadinama „vyraujančia religija", turinčia išimtinę teisę šeimininkauti Lietuvos teritorijoje. Kaip ten yra iš tikrųjų? Katalikai turi persvarą, bet toli gražu ne tokią didelę, kaip nepriklausomybės laikais (kai jie sudarė 85 proc. gyventojų). Per 50 metų įvyko žymūs pasikeitimai. Viena iš komunistinio režimo didžiausių nuoskaudų buvo dvasinis sužalojimas — ateizmo (bedievybės), valdžios oficialios „religijos" skiepyjimas. Be ateistų, Lietuvoje yra daug laisvamanių — neapsisprendusių religiniuose klausimuose. Suprasdami, kad „ne vien duona gyvename" (Biblija), daugelis ieško būdų, kaip priartėti prie Aukštesnių Tiesų — ir nebūtinai katalikų bažnyčiose. Turi pasisekimo ir evangelikų—protestantų bažnyčios. Liuteronai (centras Tauragėje) ir reformatai (centrai Biržuose ir Vilniuje), didžiausios tos mažumos grupės, bendrai sudaro apie 40 parapijų. Yra ir kitų mažumų, iš kurių paminėsime Lietuvon atvežtus rusus. Jie su savimi atsivežė arba ateizmą, arba prisirišimą prie ortodoksų religijos. Spėjama, kad katalikai dabar sudaro 70 proc. (ar mažiau) gyventojų.

Kas yra tie menonitai, kurių taip išsigando Panevėžio kunigai? Jie yra Menno Simons pasekėjai, nesutikusio su Martyno Liuterio doktrinomis. Bažnyčia įsteigta Šveicarijoje 1523 m., paplito po Europą: Vokietiją, Prancūziją, Olandiją ir Rusiją. Stiprūs centrai dabar yra JAV ir Kanadoje. Jų mokslas susijęs su suaugusių (ne kūdikių) krikštu (kaip ir senųjų anabaptistų); Šventojo Rašto (Biblijos) kaip vienintelio autoriteto pripažinimu; susilaikymu nuo jėgos panaudojimo ir smurto, t.y. pacifizmas (pasipriešinimas karui kaip priemonei išspręsti tarptautinius ginčus). Nuo seno ši (kartais žiauriai persekiojama) grupė rūpinasi mokslo ir šviesos skleidimu (kaip neretai atsitinka ir kitų religinių mažumų istorijoje). Po visą pasaulį jie steigia savo kolegijas — ne būtinai teologijos mokymui, bet ir žmogiško akiračio praplėtimui visose srityse. Daugiau žinių apie menonitus pateikia enciklopedija Britannica.

Kodėl reikia kreipti dėmesį į saujelės kunigų „manifestą" kažkur Panevėžyje? Kaip tas akmuo, mestas į prūdą, jis išjudino bangas, kurios nuėjo į plačiuosius vandenis... Kardinolas V. Sladkevičius nusiuntė protesto telegramą pirmininkui V. Landsbergiui (lyg šiuo metu, besirūpinant Lietuvos laisve, tokiais dalykais jam reikia kvaršinti galvą). „Vapsvų lizdas" nuėjo ligi Kultūros ir švietimo ministerijos („Atgimimas", 1991.7.15-22., pasikalbėjimas su ministru D. Kuoliu ir jo patarėju religiniais klausimais). Ten įdomiai pasisakoma; sužinome, kad mintis įsteigti šią mokslo įstaigą atėjo iš tarptautinio „Bible Institute", turinčio atstovą Lietuvoje. Kol kas neaišku, ar už tokią įstaigą būtų atsakinga kuri nors viena grupė, ar platesnė evangelikų taryba. Pasak ministro, „Lietuvai būtų pravartu turėti daugiau smulkesnių, tarpusavyje konkuruojančių aukštųjų mokyklų, ne būtinai katalikų ar protestantų... Panevėžyje, pačiame Lietuvos centre, tokios įstaigos tikrai reikia... būtų labai pageidautina."

Kanados lietuvių spaudoje viena moterėlė neseniai tuo klausimu parašė straipsnį. Anot jos, memonitai esą nenaudėliai, tautos ramybės ardytojai, svetimųjų pakalikai, dirba su bolševikiniu KGB. O sancta simplicitas (leiskite išsireikšti lotyniškai)!.. Ji skleidžia neapykantą tiems, kurių nežino ir nepažįsta (sakyčiau, tai yra ksenofobija — svetimųjų baimė). Dar taip neseniai Lietuvoje žmonės buvo pravardžiuojami „liaudies priešais", o dabar tarp lietuvių užėjo mada rėkti, kad nepatinkami asmenys dirba KGB! Skaitytojau, tik pagalvok! Galėtume kartu pasidžiaugti, kad Lietuvos valstybė, tik dabar išėjusi į laisvę, žada tvarkytis bešališkai, atsižvelgdama į įvairius religinius ar antireliginius įsitikinimus ir visų pilietines teises.

Panevėžio „manifestas" ir bažnytinės vadovybės demaršai, žinoma, yra ne taip svarbūs, kaip kad „religinis klimatas" dabartinėje Lietuvoje. Atrodo, katalikų dauguma ten imasi šeimininkauti, lyg būtų savo nuosavame dvare, lyg kitokių įsitikinimų žmonių ten nebūtų. Visur krenta sovietinės priespaudos simboliai: visokių dzeržinskių, stalinų, leninų, neapkenčiamų komunistinių herojų statulos dūžta ir nyksta. Bet pagalvokime, ar kartais į jų vietas neatslenka nauja dvasinė vergija? Viešose vietose kyla krucifiksai ir šventųjų stabai, girdisi balsai, kad „visi keliai veda į Romą" ir kad visi geri lietuviai privalo būti katalikais. Kaip ten su ta „šviesa ir tiesa", kuri daktaro V. Kudirkos žodžiais turėtų lydėti mūsų žingsnius? Protestantiško pobūdžio mokslo įstaiga (menonitų ar kitų) galėtų čia pasitarnauti labai daug.

Ar ne laikas būtų Lietuvoje įsileisti švietimo ir tolerancijos dvasią?

Hypatia Yčaitė-Petkus

ŽMONĖS IR ĮVYKIAI

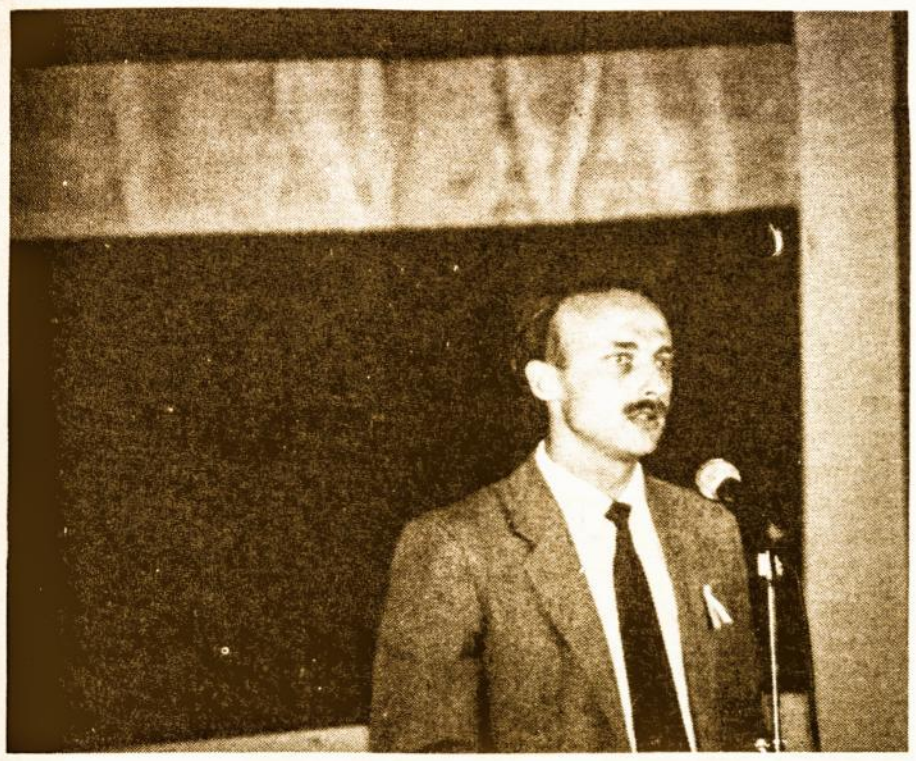

Rugsėjo 7 d. Bradforde įvyko Tautos Šventė. Joje kalbėjo Lietuvos Respublikos informacijos biuro Londone vadovas Kęstutis Stankevičius: ***„Tokiais atvejais nenoriu kartoti banalių frazių, bet nesuklysiu sakydamas, kad pagaliau atėjo visiems laukta valanda. Vakar paskutinė valstybė, kuri prieš daugiau kaip penkis dešimtmečius buvo nulėmusi Lietuvos likimą, atsisakė teisių į visų mūsų Tėvynę. Dabar Lietuvos praktiškai jau neberiša jokie juridiniai pančiai su rytiniu kaimynu.***

Daug aukų pareikalavo Lietuvos nepriklausomybės atkūrimas. Pirmosios aukos krito tuoj pat netekus nepriklausomybės. Nesuskaičiuojami tūkstančiai Lietuvos žmonių buvo išvežti į Sibirą, kur mirė nuo bado ir šalčio. Kiti buvo nukankinti Berijos koncentracijos stovyklose. Treti žuvo miškuose, kovodami už Tėvynės nepriklausomybę.

Daug netekimų patyrė tie lietuviai, kurie, Raudonajai Armijai artėjant prie Lietuvos, buvo priversti palikti savo gimtąjį kraštą ir apsigyventi svetimuose kraštuose.

Visi, tiek išeivijoje, tiek ir Lietuvoje, tikėjo, jog išlaisvinimo valanda greit ateis, bet niekas negalvojo, kad laukti reikės net 51 metus.

Atrodo, tikslas pasiektas, galima nusiraminti. Bet ne! Nusiraminti nėra kada — Lietuvos žmonių laukia milžiniški darbai. Reikia atstatyti pramonę, žemės ūkį, pakelti žmonių pragyvenimo lygį, kad išvengtume eilinės emigracijos bangos. Taigi, ir lietuviams, gyvenantiems Didžiojoje Britanijoje, nusiraminti nereikia — jūsų parama Lietuvai dar labai reikalinga.

„EL“ bendradarbis H. Vaineikis prie Aukščiausiosios Tarybos rūmų Vilniuje. Tikimės, kad spygliuotų vielų ir betoninių blokų greitai nebereikės.

GRAŽI DOVANA KIEKVIENAM!

„Europos Lietuvio“ 1992 m. sieninis kasdien nuplėšiamas kalendorius yra graži dovana bet kur gyvenančiam lietuviui.

Prie kartoninės plokštės prisegtuose 345 lapeliuose prirašyti tūkstančiai lietuviškų žodžių apie mokslą, literatūrą, lituanistiką ir šiaip įdomumus sudaro malonų pasiskaitymą.

Ryškiais skaičiais sužymėtos dienos yra aiškios jaunam ir neklaidingos senesniam. Nepamirštos lietuviškos tautinės ir religinės šventės ir šventųjų bei tautiniai vardai.

Užsisakykite kalendorių dabar, kad galėtume jį Jums pasiųsti laiku, prieš Kalėdas.

Sieninio kalendoriaus kaina £7.50 su persiuntimu. Nidos Knygų Klubo nariaims ir „Europos Lietuvio“ skaitytojams papigintai — £6.50. Užsisakyti galima: „EL“ Administracija, 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT, England.

1992 m. sieninį kalendorių redagavo Natalija Gedvilaitė, atspausdintas Vilniuje.

ĮVAIRENYBĖS

Keistenybės, nuostabos, rekordai

Nežiūrint įvairių patarimų spaudoje, radijuje ir televizijoje, mirtingumas nuo širdies ligų labai didelis. Dabar Cambridge Diet „išradėjas“ dr. Alan Howard siūlo dar vieną magišką ir pigų vaistą: įdėti į maistą mažutėlį kiekį vario!

Nepatartina būti kategorišku, bet drįstu tvirtinti, kad „Europos lietuvio“ redaktorius Vl. Dargis nepasieks ilgiausio redaktoriavimo rekordo Didžiojoje Britanijoje: C.P. Charles Prestwich išbuvo „Manchester Guardian“ redaktoriumi net 57 metus (nuo 1872 iki 1929 metų)!

Valstybinių perversmų rekordas priklauso Pietų Amerikos valstybei Bolivijai, kuri išsikovojo nepriklausomybę 1925 metais: ligi šiol ten jau įvyko 191 perversmas!

Sukčiausi prezidento rinkimai įvyko Liberijoje (Vakarų Afrikos respublika prie Atlanto vandenyno). D.B. King buvo perrinktas prezidentu 234 000 balsų dauguma, t.y. 15 su viršum kartų didesne, negu buvo balsuotojų!

Rusijoje daržovės šį pavasarį buvusios tokios brangios, kad Madagano ligoninėje vietoj daržovių ligoniams kasdien buvo duodama po 20 gramų ikrų (caviar)...

„Daily Mail“ Maskvos korespondentas pataria ten neklausti moterų amžiaus, o ypač krautuvės tarnautojos Jekaterinos Schneider, kuriai, pagal jos pasą, yra 943 metai! Klaida atsiradusi dėl pasų išdavimo įstaigos tarnautojo neapsižiūrėjimo. Pase įrašyta gimimo data — 1048 metai. Tai dar ne viskas: jos miesto biurokratai sako, kad klaidos ištaisyti negalima...

Macclesfield karčiamininkai kelia bylą Transporto žinybai už... alaus gadinimą! Mat ten tiesiama nauja gatvė, ir gręžimo bei kitokios mašinos taip drebina žemę, kad karčiamų statinėse alus darosi drumstas!

Leicesterio grafystės British Gas valdyba tikrai civilizuota: tiesiant pagrindinį dujų vamzdį, buvo pastebėta jonvabalių kolonija, ir, kad netrukdytų vabaliukų gyvenimo, vamzdis buvo nukreiptas nuo jų „sodybos“.

Rusijos imperijoje trūksta daug pačių būtiniausių dalykų; bet taipogi ten trūksta vyriškų kūnų: 1132 moterims tenka tik 1000 vyrų!

Arkliai pavojingesni už motociklus! Ir labai motorizuotame amžiuje apie 30 milijonų amerikiečių jodinėja arkliais, o nemažai jojikų nukrenta nuo arklio ir susižeidžia. Pagal ligų kontrolės centro statistiką, jojikas susižeidžia per 350 jodinėjimo valandų, o motociklininkas — per 7000 važinėjimo valandų!

Stoke-on-Tees gyventoja Doris Irish už šešis senovinius pensus prieš 50 metų nusipirko elektros lemputę, įsuko ją vonios kambary ir tebesidžiaugia jos skaisčia šviesa!

K. Tautginas

ITALIJOJE

MOKSLINĖ KONFERENCIJA

Nuo rugsėjo 18 iki 20 d. Bolonijos universitete vyko mokslinė konferencija, kurios tema — „Gintaro kelias nuo Baltijos į Alma Mater“. Garbės svečiais buvo Krokuvos, Gdansko, Ščecino, Sankt-Peterburgo, Tartu, Rygos, Vilniaus ir Kauno universitetų rektoriai bei Nobelio premijos laureatas, Kalifornijos universiteto profesorius Česlavas Milošas, kuriam buvo suteiktas moderniųjų kalbų ir literatūrų garbės daktaro laipsnis.

Koferencijos pradžioje Pabaltijo universitetų rektoriai iškilmingai pasirašė Europos universitetų chartiją.

Kalbos, kultūros, meno istorijos klausimais pranešimus skaitė profesoriai Rolandas Pavilionis, Paulius Rabikauskas, Mečislovas Jučas, Eugenija Ulčinaitė, Algirdas Avižienis, daktarai Antanas Tyla, Birutė Žindžiūtė-Michelini, Vilniaus universitete stažavęsis Potencos universiteto dėstytojas Guido Michelini, kiti svetimšaliai mokslininkai. Pažymėtina, kad bemaž pusėje pranešimų buvo nagrinėjami senojo Vilniaus lietuviškosios ir lenkiškosios kultūros ryšiai su Italijos kultūra.

LIETUVOS TIKSLAS

Italijos socialistų dienraštis „Avanti“ išspausdino Lietuvos diplomatinės tarnybos nario ir Italijos lietuvių bendruomenės vicepirmininko Kazimiero Lozoraičio straipsnį „Lietuvos tikslas dabar yra įsijungti į Europos politinę ir ekonominę bendruomenę“. Straipsnio autorius pradžioje pateikia Lietuvos istorijos apžvalgą ir primena, kad Lietuvos valstybingumas iškilo ne moderniaisiais laikais, t.y. po Pirmojo pasaulinio karo, bet turi ilgaamžes tradicijas, kurios siekia tryliktojo amžiaus vidurį. Straipsnyje taip pat apžvelgiamas Lietuvos valstybės ir lietuvių tautos nueitas kelias nuo senųjų laikų iki šių dienų, kai po žiaurios pusšimtį trukusios sovietų okupacijos Lietuva vėl atkūrė visišką nepriklausomybę. Nepriklausoma Lietuva, rašo K. Lozoraitis, dabar nori greitai įsijungti į laisvų ir demokratinių Europos valstybių bendruomenę ir visas jos institucijas. Šis tikslas anaiptol netrukdo Lietuvai palaikyti ir vystyti gerus politinius ir ekonominius santykius su Sovietų Sąjunga, atskiromis jos respublikomis, tačiau, kaip yra ne kartą pasakę Lietuvos vyriausybės atstovai, santykiai su Sovietų Sąjunga turi remtis lygiateisiškumu ir neturi būti kolonijinio pobūdžio, kaip praeityje, bet turi būti naudingi abiems šalims. Lietuvai, be abejonės, teks išspręsti daug ir sudėtingų problemų, bet ji yra pajėgi jas įveikti, ypač jei susilauks tarptautinės bendruomenės, pirmiausia Vakarų Europos šalių, paramos. Padėti Lietuvai ir kitoms Pabaltijo šalims, toliau rašo jis, yra pačios Vakarų Europos interesas. Lietuva visuomet buvo, o ypač dabar, demokratinių šalių priešakinis postas. Iš jo demokratija gali būti skleidžiama toliau į Rytus. Ir šis vakarietiškos demokratijos priešakinis postas Baltijos jūros pakrantėje bus tvirtesnis, jeigu Vakarai politiškai ir ekonomiškai parems nepriklausomam gyvenimui prisikėlusias tris Pabaltijo valstybes: Lietuvą, Latviją ir Estiją.

VOKIETIJOJE

LIETUVIŲ-VOKIEČIŲ KULTŪRINIS SAVAITGALIS

Lietuvių literatūros būrelis, „Anikė iš Taravos“ draugija ir Vokietijos LB 1991 m spalio 4-6 dienomis Annaberge vokiečių kalba ruošią suvažiavimą apie lietuvių-vokiečių santykius istorijoje ir kultūroje. Lietuviai nori vokiečiams priminti ilgalaikę kaimynystę, kuri praturtino abi tautas.

Programoje: spalio 4 d. 20.00 val. — atidarymas ir pokalbiai; 20.30 val. — prof. dr. D. Willoweit, Würzburg, „Medininkų vyskupija ir gamtos garbinimo religija prūsų-lietuvių pasienyje“.

Spalio 5 d. 10.00 val. — prof. dr. A. Kelletat, Breese, „Prūsijos lietuvių poetas Kristijonas Donelaitis“; 16.00 val. — dr. V. Bagdonavičiaus iš Vilniaus „Kultūrinė Vydūno veikla vokiečių ir lietuvių santykių kontekste“; 17.30 val — prof. G. Blažienės iš Vilniaus „Kaip lietuviai vaizduojami vokiečių literatūroje“; 20.30 val. — Ingridos ir Regimanto Žitkauskų, Haltern/Vilnius, koncertas — lietuviškos dainos.

Spalio 6 d. 10.00 val. — dr. H. Stossun, Ratzeburg „Lietuvos vokiečių istorija“; 11.30 val. — A. Hermann, Bammental, „Rytprūsių vokiečių bėgimas nuo bado į Lietuvą 1945-1948“; 12.30 val. — suvažiavimo uždarymas.

Registruotis pas Arthur Herman, C.M. v. Weber Str. 14, 6919 Bammental, Germany. Tel.: 06223/40594. Nakvynė ir maistas — 100 DM, moksleiviams ir bedarbiams — 50 DM.

ŠV. KAZIMIERO KOLEGIJOJE

Apaštalinis pronuncijus Olandijoje arkivyskupas Audrys Bačkis Romoje rugsėjo 15 d. aukojo šv. Mišias popiežiškosios švento Kazimiero lietuvių kolegijos koplyčioje. Drauge su arkivyskupu A. Bačkiu Mišias koncelebravo kolegijos rektorius prelatas Algimantas Bartkus ir prefektas kunigas Jonas Ivanauskas.

Per pamaldas, kreipdamasis į Romoje studijuojančius kolegijos auklėtinius, arkivyskupas pasakė, kad jam visada miela sugrįžti į kolegijos koplytėlę, kurioje studijų metais jis taip pat meldėsi ir kurioje aukojo pirmąsias šventas Mišias. Toliau savo žodyje arkivyskupas priminė Lietuvos Bažnyčios patirtus sunkumus, persekiojimus ir, nors buvo atskirta nuo Visuotinės Bažnyčios, kad ji garbingai išlaikė šį egzaminą. Visuotinė Bažnyčia didžiuojasi Lietuvos Bažnyčios ištverme ir pasiaukojimu. Arkivyskupas kolegijos auklėtiniams studentams palinkėjo Romoje sėkmingai gilintis į mokslus, viską stebėti atviromis akimis ir mokėti atskirti gerąsias gyvenimo puses nuo blogųjų, pasisavinti gėrį, kad būtume naudingi Lietuvai ir Bažnyčiai. Pagrindinė gyvenimo programa, pasakė arkivyskupas, primindamas sekmadienio evangelijos žodžius: savęs išsižadėjus sekti Kristumi.

Po pamaldų per draugišką pokalbį su kolegijos auklėtiniais arkivyskupas Audrys Bačkis jiems įteikė pinigų mokslo knygoms įsigyti.

Europos LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN — Lithuanian Weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT, England.

Tel.: 071-727 2470 Fax: 071-221 6164

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė Londone.

Prenumeratos kaina metams: Didžiojoje Britanijoje — 20 svarų;

Vokietijoje — 77 DM. Visur kitur — 25 sv. (oro paštu).

Vienoje skilty įdėto skelbimo kaina 10 sv. už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ir leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

AUKOS SPAUDAI

B. Drevinskas — 5.00 sv.
J. Tamulaitis — 5.00 sv.
J. Pakalnis — 5.00 sv.
M. Sveikutis — 5.00 sv.
J. Pukteris — 4.00 sv.

Už aukas nuoširdžiai dėkojame

LONDONE

TAUTOS ŠVENTĖ — PADĖKOS IR DŽIAUGSMO DIENA

Įvykusi istorinė šventės diena Londono Šv. Kazimiero parapijoje buvo paminėta Šiaurės Londono savaitraštyje „Hackney Gazette" ir Rytų Londono „East London Advertiser". D. Britanijos katalikų savaitraštis „The Universe" įsidėjo didelę nuotrauką.

FUTBOLO ŽAIDYNĖS

Prasidėjo lietuvių Sporto ir socialinio klubo futbolo žaidynės

1990/91 m. futbolo žaidynių sezone „Lithuanian Victoria" 'A' nesurinko reikiamo taškų skaičiaus ir todėl 1991/92 m. futbolo žaidynių sezonui buvo perkelta į II diviziją. Pirmosiose žaidynėse: „Lucca" — „Lithuanian Victoria" 'A', 1:3.

„Lithuanian Victoria" 'B' 1990/91 metų sezone laimėjo divizijos čempionatą ir 1991/92 metų futbolo žaidynių sezoną pradeda III divizijoje.

Sporto ir socialinio klubo futbolo komandų sekretorė Finnoula Tuohy laimėjo Hackney-Leyton F.A. lygos titulą „Secretary of the year". Jos ir abiejų komandų taurės šiais metais laikomos Sporto ir socialiniame klube.

„Lithuanian Victoria" 'B' TV komentatoriaus Dickie Davies taurės turnyro pirmose žaidynėse susitiko su „Britannia" ir pralošė 2:8.

PAMALDOS

Nottinghame — rugsėjo 29 d., spalio 6 ir 13 d., 11.15 val., Židinyje.

Mansfielde — rugsėjo 29 d., 15 val., Šv. Pilype.

Manchesteryje — rugsėjo 29 d., 12.30 val.

Bradforde — spalio 6 d., 12.30 val.

Leicesteryje — spalio 6 d., 14 val., Švč. Širdyje.

UŽ LIETUVĄ

Padėkos už Nepriklausomybę, tolesnės palaimos Maldų Žygį atlieka Aušros Vartų Marijos Židiniui priklausančių kolonijų Didž. Britanijos Liet. Katalikų Bendrijos vienetai (jų trylika) spalio 15 d., o „Šaltinio" leidėjai ir skaitytojai visur spalio 27 dieną.

LONDONE

DŽIAUGSMO VAKARAS

Norėdami paminėti Nepriklausomos Lietuvos atstatymą, Londono lietuvių Sporto ir Socialinis klubas ruošia Džiaugsmo Vakarą, kuris įvyks rugsėjo 28 d., šeštadienį, 20 val. klubo patalpose, 345A Victoria Park Road, London, E9.

Visi klubo nariai ir lietuviai kviečiami jame dalyvauti.

Įėjimas be bilietų bei kitokių mokesčių.

MANCHESTERYJE

RAMOVĖNŲ SUSIRINKIMAS

L.V.S. „Ramovė" Mančesterio skyriaus specialus pusmetinis susirinkimas įvyks 1991 m. rugsėjo 28 d. 17 val. Mančesterio lietuvių klube. Bus aptariama pagalba laisvai Lietuvai, todėl kiekvieno ramovėno dalyvavimas šiame susirinkime yra labai svarbus.

Valdyba

FILATELISTŲ SUSIRINKIMAS

Kitas Lietuvių filatelistų draugijos susirinkimas įvyks 1991 m. rugsėjo 28 d. 14.00 val. Mančesterio lietuvių klube, 121 Middleton Rd., Manchester.

Visi Draugijos nariai, kiti lietuviai filatelistai ir rėmėjai yra maloniai kviečiami dalyvauti šiame susirinkime.

Draugijos valdyba

CHEPSTOW

KRIKŠTYNOS VALIJOJ

St. Mary's bažnyčioje, sename Valijos Chepstow mieste, rugsėjo 15 d. buvo pakrikštytas Darius Daniel, Silvano ir Anitos Šovaitės-Woronycz sūnus, gražiosios Luizos broliukas ir visiems Britanijos lietuviams gerai pažįstamų Rūtos ir Eimučio Šovų anūkas.

Linkime geros kloties naujam priėmime dalyvavo vietiniai ir iš toliau atvažiavę lietuviai ir būrys svečių iš kelių Europos kraštų.

Linkime gero kloties naujam krikščioniui ir jo tėveliams.

BOLTONE

METINIAI ŠOKIAI

Įprasta Boltono lietuvių veikla tęsiasi toliau. Jie jau pradėjo rengtis savo tradiciniams šokiams, kurie įvyks spalio 19 d., ir išvykai į Bradfordo lietuvių klubą spalio 26 d.

Visi tautiečiai yra kviečiami dalyvauti boltoniškių metiniuose šokiuose. Nepamirškite — spalio 19 d. pasimatysime Boltone.

Mažumų teisės Lietuvoje

„Informacija, kuri šiomis dienomis yra platinama iš Varšuvos, teikia labai iškreiptą Lietuvos-Lenkijos santykių vaizdą" — pasakė Lietuvos Respublikos AT pirmininkas V. Landsbergis rugsėjo 16 d. New Yorke. „Aš negaliu patikėti, kad Lenkijos užsienio reikalų ministras K. Skubiševskis tikrai numato santykių įšaldymą, kai jis kalba apie galimą grįžimą į tuos santykius, kurie buvo tarp abiejų šalių tarpukaryje. Galbūt „Financial Times" korespondentas nebuvo istoriškai kompetentingas ir netiksliai pateikė p. K. Skubiševskio mintį. Bet ir priežastis, dėl kurios atidėtas jo vizitas į Vilnių, mums yra žinoma iš abiejų šalių užsienio reikalų ministrų draugiško pokalbio ir susitarimo Maskvoje: tai SNO Generalinės Asamblėjos atidarymas New Yorke tuo pačiu numatytu metu, o ne kokie nors kiti dabartiniai aiškinimai. Mažumų teises Lietuvoje garantuoja Lietuvos įstatymai," — tęsė Vytautas Landsbergis, „ir mes norėtume, kad lietuvių mažumos teises Lenkijoje gintų tokie patys Lenkijos įstatymai.

Lietuvos pusė jau 1991 m. vasario 21 d. įteikė Lenkijai bendrų dokumentų projektų paketą, kuriame buvo ir Tautinių mažumų sutarties projektas. Po trijų mėnesių Lenkijos vyriausybė atsakė, kad tokio turinio atskira sutartis jai atrodo nereikalinga. Dabartinį p. K. Skubiševskio pareiškimą „Financial Times" korespondentui apie norą parengti Tautinių mažumų sutartį mes vertiname kaip konstruktyvų žingsnį reikiama kryptimi," — baigė Vytautas Landsbergis.

(LIC)

SKAUTIŠKUOJU KELIU

SKAUTŲ VYČIŲ SUEIGA

Rugsėjo 13 d. Lietuvių namuose Londone skautų vyčių „Dr. Vydūno" būrelio vado Vl. Gedminto iniciatyva sušaukta sueiga buvo gausi ir naši. Suvažiavo vienuolika būrelio narių: Vl. Gedmintas, J. Alkis, LSS Europos rajono vadas V. O'Brien, J. Maslauskas, J. Žilinskas, P. Markevičius, M. Liudvig, S. Mineikis, A. Cornish, G. Jakimavičius ir R. O'Brien.

Vl. Gedmintas, atidaręs ir pasveikinęs brolius, pakvietė būrelio seniūną J. Maslauską sukalbėti maldą.

Apsvarsčius dienotvarkės klausimus, nutarta pagyvinti būrelio veiklą, toliau vykdyti ankstesnius planus. Buvo perrinktas būrelio vadas Vl Gedmintas ir jo pavaduotojas M. Liudvig, sekretorius P. Markevičius. Iš principo sutarta kas du mėnesius šaukti skautų vyčių sueigas; susitarus su Seserijos vade V. Gasperiene, organizuoti bendras sueigas bei iškylas su vyresnėmis skautėmis, nes LSS sudaro tris šakos: Seserija, Brolija ir Akademinis sąjūdis. Nutarta kreiptis į Lietuvių Sodybos vedėją V. Banaitį dėl sueigų paruošimo. Svarstyta, kaip daugiau įtraukti sesių ir brolių į mišrius vienetus ir dalintis patirtimi. Atkreiptas dėmesys, kad valstybinių ir tautinių švenčių proga uniformuoti skautai dalyvautų rengiamose pamaldose.

LSS Europos rajono vadas J. Alkis išsamiai apibūdino finansinę padėtį bei būdus, kaip papildyti skautiškų vienetų kasas įvairiems renginiams organizuoti. Jis taip pat priminė, kad skautas turi būti taupus!

Brolijos vadovas J. Maslauskas padėkojo visiems vadovams, o ypač stovyklos viršininkui V. O'Brien, skautams vyčiams ir kandidatams už talką ir paramą ruošiant stovyklą, ją pravedant ir uždarant. Nebuvo pamiršta ir Seserija. Atsisveikinta pagal skautų vyčių tradiciją ir pasižadėta vėl susitikti.

J.M.

PADĖKA SĄJUNGAI

DBLS-gos Centro valdybos pirmininkas E. Šova rugsėjo 12 d. iš D. Britanijos ministro pirmininko John Major privataus sekretoriaus Dominic Morris gavo laišką, kuriame rašoma:

Tokių kaip Jūsų organizacijų parama per pastaruosius 50 metų labai padėjo Lietuvai.

Didžioji Britanija kartu su savo Europos parlamento partneriais rugpjūčio 27 d. pripažino Pabaltijo nepriklausomybę. Užsienio reikalų ministras Douglas Hogg jau lankėsi Pabaltijo kraštuose ir ištyrė diplomatinių santykių atstatymo praktinius klausimus. Mes tikimės kitų metų pradžioje jau turėti britų atstovybes visose trijose Pabaltijo valstybėse.

Lietuvos, Estijos ir Latvijos ekonomikų atstatymas nebus lengvas. Douglas Hogg pasiūlė mūsų techninę paramą. Šiuo metu mes remiame Pabaltijo valstybių prašymus įstoti į Suvienytas Tautas, kur jos dabar gali užimti joms teisėtai priklausančią vietą.

DBLS CENTRO VEIKLA

1991 m. rugpjūčio 18 d. DBLS-gos Centro valdybos posėdyje buvo panaikintos „Politinio koordinatoriaus" pareigos, nes jas šiuo metu atlieka Lietuvos informacijos biuras Londone. Jam vadovauja Lietuvos vyriausybės atsiųstas pareigūnas, o DBLS-gos valdyba bendradarbiauja ir vykdo politinę veiklą.

● Būtina tarp Didžiosios Britanijos lietuvių pravesti didesnę akciją, kad aukotų Pagalbos Lietuvai fondui, kuris remia atsikuriančios Lietuvos reikalus.

● Svarstyta, ar buvo verta į Maskvoje vykusią Europos bendradarbiavimo ir saugumo konferenciją Britanijos lietuvių, latvių ir estų vardu siųsti vieną Baltijos tarybos atstovą? Dalis Centro valdybos narių manė, kad tokio atstovo ten nereikėjo, nes Maskvoje Žmogaus teisių konferencijoje mus atstovavo PLB-nė ir VLIKas.

● Iškilo ir kitas klausimas, susijęs su Baltijos taryba: ar Baltijos tarybos pirmininkas atstovauja DBLS-gos nuomonę ir tikslus? Pavyzdžiui, samdant advokatą E. Grayson, norint paruošti memorandumą Tarptautiniam olimpiniam komitetui, kuriuo buvo prašyta, kad Baltijos valstybės būtų priimtos nariais į Tarptautinį olimpinį komitetą. Kiekvienai tautybei tai kainavo apie 300.00 sv. Priimant šį nutarimą, DBLS-gos Centro valdybos nebuvo atsiklausta.

● Turiu pranešti, kad mano pranešimas „DBLS-gos Centro veikla" („EL", Nr. 29-30) kai kuriem DBLS-gos Centro valdybos nariams nepatiko.

S. Kasparas

PASAULYJE

Sovietų peoblemos

Lietuvai tapus nepriklausoma valstybe, atsirado komplikacijų dėl susisiekimo su Karaliaučiaus sritimi (nors RTFSR ir sudarė sutartį su Lietuva) ir dėl sovietų kariuomenės transportavimo per Lietuvos teritoriją. Sovietų Sąjunga įsipareigojo iki 1994 m. išvesti savo kariuomenę iš Vokietijos, todėl dabar turi derėtis su Lietuvos laivyno bendrove ir geležinkelių valdyba dėl transporto. Šios įstaigos reikalauja paslaugas apmokėti vokiečių markėmis. Savo ruožtu ir Lietuvos vyriausybė reikalauja, kad sovietų kariuomenė būtų išvesta, nelaukiant 1994 metų.

Didžiausia sovietų bėda yra kur dėti kareivius. Vokietija prižadėjo subsidijas namų statybai, bet jos priklauso nuo kariuomenės išvedimo tempų.

G. Busho sprendimas

JAV prezidentas G. Bush pasipriešino žydų spaudimui ir pagrasino vetuoti Kongreso nutarimą, jeigu toks būtų priimtas, dėl 10 milijardų dolerių vertės Izraelio paskolos, skirtos žydų iš TSRS apgyvendinimui okupuotose arabų srityse, garantijų. G. Bush yra įdėjęs daug pastangų, kad būtų sukviesta arabų-žydų konferencija kitą mėnesį, ir nenori, kad ji sužlugtų. Izraelio ministrų kabinete dėl to kilo dideli ginčai, vienas ministras apkaltino JAV prezidentą antisemitizmu, nors pastarasis tenori atidėti garantijų suteikimą iki pasibaigs konferencija.

Ar skils Anglikonų Bažnyčia?

Anglikonų bažnyčia atsirado per moteris, kai karalius Henrikas VIII nepaklausė Popiežiaus savo vedybų reikaluose, ir dabar, atrodo, per jas gali suskilti. Keli aukšti bažnyčios pareigūnai pareiškė, kad jie negalės likti toje bažnyčioje, kur kunigais bus įšventintos moterys. Kiti, priešingai, reikalauja, kad moterims būtų duota teisė tapti kunigu.

Kur bus teisiami karo nusikaltėliai?

Neseniai po ilgų ir karštų ginčų bei derybų D. Britanijos parlamentas priėmė įstatymą, kuris leidžia Britanijos piliečius teisti už karo nusikaltimus, padarytus kitur, kai tie asmenys dar nebuvo D. Britanijos piliečiais. Šis įstatymas buvo priimtas tam, kad nereikėtų įtariamųjų siųsti į Sovietų Sąjungą, kur tais laikais jie nebūtų galėje sulaukti objektyvaus sprendimo. Baltijos valstybėms atgavus nepriklausomybę, o įtariamieji yra pabaltiečiai, klausiama, ar nereikėtų juos pasiųsti į savo tėvynes?

MALDOS DIENA UŽ LIETUVĄ

(Atkelta iš 1 psl.)

mūsų tauta yra reikalinga visokeriopos pagalbos, bet ypač maldų — Dievo palaimos.

Todėl spalio 13 skelbiu maldos diena už Lietuvą ir maloniai prašau šia proga atnaujinti lietuvių tautos pasiaukojimą Nekaltajai Marijos Širdžiai. Kuriems leis sąlygos, atvykime į Washingtoną. Gausiu dalyvavimu šiose iškilmėse viešai paliudysime savo tikėjimą ir išreikšime krikščionišką solidarumą su Dievo ir mūsų pagalbos prašančia tauta. Tikiuos, kad jei politinės sąlygos ir sveikata leis, šventėje dalyvaus ir jai vadovaus Jo Em. kardinolas V. Sladkevičius.

Nuoširdžiai Jūsų Kristuje,

Vysk. Paulius A. Baltakis, O.F.M.